

bonitacji I. W warstwie krzewów, która pokrywa 70% powierzchni występują: leszczyna, jałowiec, dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata, kruszyna, sosna i trzmielina brodawkowata. Runo pokrywa 90% powierzchni. Najliczniej występuje zimoziół (70%). Ponadto w runie rosną: borówka czernica, borówka brusznica, konwalijka dwulistna, malina kamionka, siódmaczek, perlówka zwisła, pszeniec łąkowy, przetacznik ożankowy, szczydrzeniec rozesłany, widłak goździsty i inne gatunki zielne oraz siewki drzew i krzewów występujących w wyższych warstwach. Mchy pokrywają około 10% powierzchni. Wśród nich przeważają rokit pospolity i gajnik lśniący.

Opisane stanowisko znajduje się poza zwartym zasięgiem zimoziół. Należy je polecić szczególnej opiece miejscowej służby leśnej. Wskazane jest sukcesywne wycinanie części krzewów, aby nie dopuścić do nadmiernego zwarcia podszytu.

W uroczysku Wyszaków znalazłem również kilka płatów barwinka pospolitego *Vinca minor* L. Kilkuarowe płaty barwinka występują na siedlisku lasu mieszanego w oddziałach: 173d, 174h, 178f, 179a i 181a. Trudno rozstrzygnąć, czy znalezione stanowiska tego gatunku są naturalne, czy też sztuczne, z uwagi na silną penetrację terenu przez miejscową ludność oraz ze względu na fakt, że kilka płatów z barwinkiem znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie dróg leśnych.

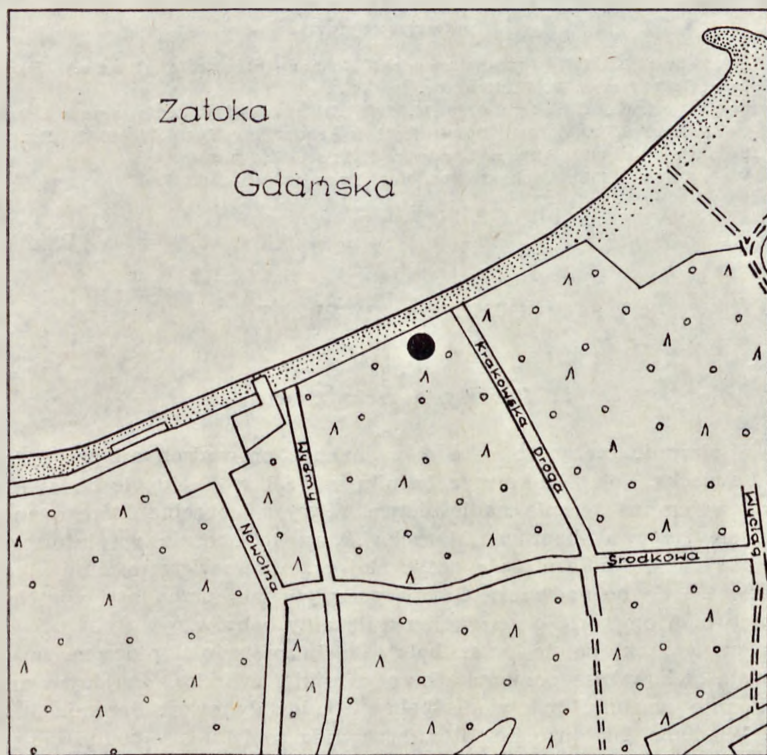
Krzysztof Czarnota

Nowe stanowisko jarządu szwedzkiego *Sorbus intermedia* nad Zatoką Gdańską

Jarząg szwedzki, zwany także jarzębiną szwedzką *Sorbus intermedia* Pers. (syn. *S. scandica* Fries, *S. suecica* Krock et Almq.) należy do najrzadszych drzew leśnych w Polsce. Jest uznany za gatunek chroniony na obszarze całego kraju.

S. intermedia osiąga w Polsce swoją południową granicę występowania naturalnego. Najbardziej na południe wysunięte stanowiska tego gatunku znane są z Pomorza, gdzie wąskim pasem rozrzucone są wzdłuż wybrzeży Bałtyku. Ich wykaz oraz szczegółową charakterystykę podał Browicz w 1961 roku. Jak wynika z opublikowanej dla Polski mapy punktowej (Browicz, 1961; Browicz, Gostyńska 1963), stanowisk jest zaledwie 11 i położone są na zachód od Gdańska. Wykryte w 1972 roku stanowisko leży na wschód od Gdańska, na terenie miejskich lasów komunalnych, które ciągną się wzdłuż brzegu Zatoki Gdańskiej. Zaobserwowany tam okaz, o średnicy 18 cm i wysokości do 5 m, rośnie na skraju lasu przy drodze od strony morza, w pobliżu plaży w Gdańsku-Stogach. Owocuje obficie. Drzewo posiada jeden pień prze-

wodni i kilka pni bocznych, wyrastających bezpośrednio z podłoża. Przypomina to ludzaco przysypane piaskiem sosny na wydmach koło Łeby. Możliwe, że okaz ten został zasypany sztucznie podczas utwardzania drogi, biegnącej w pobliżu. Obok opisanego drzewa, w lesie znaleziono kilka

Stanowisko jarządu szwedzkiego *Sorbus intermedia* Pers. nad Zatoką Gdańską. — The locality of the white beam at the Bay of Gdańsk

młodych okazów o wysokości do 0,8 m i o średnicy strzałek do 1,5–2 m. Omawiane stanowisko od zachodu, południa i wschodu graniczy z terenami zagospodarowanymi przez zarząd plaży (bary mleczne, kwietniki, parkingi) i domy wypoczynkowe PKP. Północną granicę stanowi droga oraz piaszczyste tereny plaży.

Najbliższej Gdańska Stogów położone stanowiska jarządu szwedzkiego znajdują się aktualnie na Kępie Redłowskiej (Conwentz 1895)

oraz w Brętowie, około 3 km na zachód od Gdańska-Wrzeszcza (Wangerin 1925). Nowo odkryte stanowisko jest najbardziej na wschód wysuniętym w Polsce stanowiskiem tego rzadkiego drzewa.

Maria Gostyńska - Jakuszczyńska

PISMIENNICTWO

Browicz K. 1961 *Jarząb szwedzki Sorbus intermedia* (Ehrh.) Pers. w Polsce. Ochr. Przyr. R. 27. Kraków.

Browicz K., Gostyńska M. 1963 *Atlas rozmieszczenia drzew i krzewów w Polsce. Z. 3. Zakład Dendrologii i Arboretum Kórnickie PAN Poznań.*

Conwentz 1895. *Abh. z. Landesk. d. Prov. Westpreuss.*

Wangerin 1925. *Verh. d. Bot. Ver. Brandenburg Bd. 67.*

OCHRONA ZWIERZĄT

Bobry nad rzeką Czarną

W sierpniu bieżącego roku w związku z prowadzonymi przez Sekcję Łowiecką Koła Naukowego Leśników WSR w Krakowie badaniami, przebywałem na terenie nadleśnictwa Wigry, w obrębie którego znajduje się rezerwat bobrów „Marycha”. Jest to obecnie wg informacji uzyskanych w Nadleśnictwie najliczniej przez te zwierzęta zamieszkały rezerwat. Leży on nad rzeką Czarną przepływającą przez lasy w/w Nadleśnictwa. A oto garść obserwacji z tej krainy bobrów.

Partie rzeki zajęte przez bobry są bezpośrednio otoczone lasem, głównie olchowym z domieszką brzozy, osiki i świerka. Znajdując tutaj znakomite warunki bytowania bobry zbudowały swoje żeremia i tamy. Wiadomo jak dużo kłopotów sprawiają sobie bobry podnosząc poziom wody i tym samym wchodząc w konflikt z interesami człowieka. Tak jest i tutaj. W odległości zaledwie kilkudziesięciu metrów od tam znajdują się użytkowane przez rolników łąki, które w wyniku działalności bobrów ulegają zalaniu wodą. Gospodarze ratując łąki niszczą bobrom tamy.

Niepokozone bobry zaczynają wędrować; niestety dzikich niedostępnych terenów jest mało, a więc coraz częściej przewyciężają strach i zbliżają się do ludzi. Przykładem może tutaj być aktualnie budowana tama, położona zaledwie w odległości 20 m od uczęszczanej ścieżki. Miejsce to otoczone nielicznymi olchami jest znów wybrane przez bobry niezbyt szczęśliwie, gdyż Czarna przepływa tu przez otwarte łąki i pastwiska.